

7. klass

Loodusõpetus

Õpitulemused	Õppesisu
- Kirjeldab kehade omaduste iseloomustamist arvuliselt ja mõõtmise abil. - Mõõdab või määrab keha pikkust, pindala, ruumala, massi ja aine tihedust (korrapärase ja mittekorrapärase kuju pindala ja ruumala erinevate meetodite abil).	Kehade kvantitatiivne kirjeldamine Keha. Kehade omadused. Mõõtmine. Mõõtemääramatus. Pikkuse, pindala ja ruumala mõõtmine. Kaalumise, massi, aine tihedus. Näiteid kauguse mõõtmise kohta. Näiteid tihedusest põhjustatud nähtuste kohta. Põhimõisted: mõõtmine, mõõtühik, mõõteriist, füüsikaline suurus, mõõtesilinder, pikkus, pindala, ruumala, mass, tihedus, gradueerimine.
- Teab, et kõik ained koosnevad osakestest: aatomitest, ioonidest või molekulidest ning molekulid koosnevad aatomitest. - Oskab valmistada lahust ja kirjeldada aine lahustumist vees; toob näiteid lahustuvatest ainetest ja lahustest ning teab lahuste tähtsust looduses. - Kirjeldab segude lahutamise võimalusi ja põhjendab valitud meetodeid.	Ained ja segud Ained ja materjalid, nende omadused. Ainete koosnemine osakestest. Aatomi ja aatomituuma ehitus. Keemilised elemendid. Liht- ja liitained: nt vesinik, hapnik, süsinik, vesi ja süsihappegaas ning nende sümbolid ja molekulivalemid. Keemiline reaktsioon – uute ainete tekke protsess. Puhas aine. Ainete segu. Segud ja lahused: õhk kui segu, segunevad ja mittesegunevad vedelikud, tahkete ja gaasiliste ainete lahustumine vedelikes. Segust või lahusest ainete eraldamine. Tutvustada kasutatavaid laborinõusid ja vajalikku ohutustehnikat. Põhimõisted: aineosake, molekul, aatom, elektronkate, aatomituum, elektron, prooton, neutron, puhas aine, ainete segu, lahus, küllastunud lahus.
- Kirjeldab mehaanilist liikumist trajektoori ja kiiruse järgi. - Määrab keha liikumise kiiruse ning toob näiteid kehade liikumise kohta keskkonnas. - Mõõdab või määrab keha kiirust ja keskmist kiirust, läbitud teepikkust ning raskusjõudu. - Põhjendab keha liikumise kiiruse ja suuna muutumist jõu olemasoluga,	Liikumine ja jõud Nähtus. Nähtuste kvantitatiivne kirjeldamine. Mehaaniline liikumine. Ühtlane ja mitteühtlane liikumine. Graafik st-teljistikus. Jõud ja kehade liikumine. Raskusjõu ja massi seos. Põhjuse-tagajärje seos ja selle esitamine graafikul. Võrdeline sõltuvus matemaatikas ($y = ax$) ja loodusteadustes ($F = mg$). Dünamomeetri tööpõhimõtte: vedru pikenemise ja jõu võrdelisus. Näiteid liikumise ja raskusjõuga seotud nähtuste kohta. Kehade elektriseerimine. Positiivne ja negatiivne elektrilaeng.

toob näiteid igapäevaelust; Põhjustab raskusjõust põhjustatud nähtusi. • Esitab teepikkuse sõltuvuse ajast graafiliselt, eristades põhjuse-tagajärje seost.	Põhimõisted: mehaaniline liikumine, trajektoor, teepikkus, aeg, kiirus, keskmine kiirus, spidomeeter, jõud, dünamomeeter, raskusjõud, elektrilaeng, elektrijõud.
• Kirjeldab mehaanilist liikumist trajektoori ja kiiruse järgi, määrab keha liikumise kiiruse ning toob näiteid kehade liikumise kohta keskkonnas. • Mõõdab või määrab keha kiirust ja keskmist kiirust, läbitud teepikkust ning raskusjõudu. • Põhjustab keha liikumise kiiruse ja suuna muutumist jõu olemasoluga, toob näiteid igapäevaelust; põhjustab raskusjõust põhjustatud nähtusi. • Esitab teepikkuse sõltuvuse ajast graafiliselt, eristades põhjuse-tagajärje seost.	Tahkis, vedelik, gaas Aine olekud. Aineosakeste liikumine – soojusliikumine. Ainete iseeneslik segunemine. Aineosakeste vastastikmõju. Soojuspaisumine. Temperatuuri mõõtmine. Soojuspaisumine ja aine tihedus. Soojuspaisumine ja loodusnähtused. Soojuspaisumise arvestamine tehnoloogias. Põhimõisted: tahkis, vedelik, gaas, soojusliikumine, soojuspaisumine, termomeeter, temperatuuri püsipunkt, Celsiuse temperatuuriskaala.
• Vormistab ja lahendab arvutusülesandeid töö ja energia arvutamiseks, teisendades valemeid; • Toob näiteid mehaanilise energia muundumise kohta; • Määrab energiat ja tööd	Mehaaniline töö ja energia Mehaaniline töö ja energia. Mehaanilise energia muundumine ja jäävus. Põhimõisted: mehaaniline töö, mehaaniline energia, kineetiline energia, potentsiaalne energia.
• Põhjustab soojuse kandumist ühelt kehalt teisele soojusjuhtivuse, konvektsiooni ja kiirguse abil, toob näiteid soojusülekanne praktilise rakenduse ja esinemise kohta looduses. • Seostab aineosakeste soojusliikumist ja temperatuuri. • Põhjustab energiasäästu vajadust ning toob näiteid soojuskao vähendamise võimaluste kohta. • Toob näiteid päikesekiirguse kui alternatiivenergia kasutamise kohta.	Soojusülekanne Keha siseenergia. Soojuse eraldumine põlemisel. Aineosakeste soojusliikumise ja temperatuuri seos. Soojusülekanne liigid: soojusjuhtivus, konvektsioon, soojuskiirgus. Soojuslik tasakaal. Päikesekiirgus. Õhutemperatuuri ööpäevase muutumise põhjused. Soojusülekanne looduses ja inimtegevuses. Põhimõisted: keha siseenergia, põlemine, soojusülekanne, soojusjuhtivus, konvektsioon, soojuskiirgus, soojuslik tasakaal.
• Kirjeldab kaste, udu ja härmatise tekkimist.	Aine olekute muutumine Sulamine ja tahkumine. Aurumine ja kondenseerumine. Veeaur õhus. Küllastunud

• Rakendab seaduspärasusi: aine sulamiseks, aurumiseks ja sublimeerumiseks kulub soojust; tahkumisel, kondenseerumisel ja härmastumisel vabaneb soojust.	niiskus. Sublimeerumine ja härmastumine. Kaste, udu ja härmatis. Siseenergia muutumine aine oleku muutumisel. Vee paisumine külmumisel ja sellega seotud nähtused looduses. Põhimõisted: sulamine, tahkumine, sulamistemperatuur, aurumine, keemine, keemistemperatuur, küllastunud olek, kondenseerumine, destilleerimine, sublimatsioon, härmastumine.